

Sygn. akt

III AUa 376/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **15 października 2014 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek
	Sędziowie:	SSA Janina Czyż SSA Ewa Madera (spr.)
	Protokolant	st.sekr.sądowy Anna Budzińska

po rozpoznaniu w dniu **15 października 2014 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **P. T.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.**

o odsetki

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **11 marca 2014 r.** sygn. akt **IV U 2590/13**

I. **zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. z 30 września 2013 r. w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy P. T. prawo do ustawowych odsetek od kwoty świadczenia rentowego liczonych od 6 listopada 2010 r. do dnia zapłaty,**

II. **dalej idącą apelację oddala,**

III. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. na rzecz wnioskodawcy P. T. kwotę 150 zł (słownie: sto pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania za drugą instancję.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 30 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w J. powołując treść art. 118 ust. 1 ust.1a i ust. 3 ustawy z 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił P. T. prawa do wypłaty odsetek, wskazując w uzasadnieniu decyzji na treść wyroku Sądu Okręgowego z 5 listopada 2012 r., w którym nie stwierdzono odpowiedzialności organu rentowego. Wyjaśnił również, że po wydaniu powyższego orzeczenia konieczne było przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego, które zakończyło się 29 stycznia 2013 r. zaś decyzja o przyznaniu prawa do renty została wydana 31 stycznia 2013 r. a więc w ustawowym terminie.

Skarżąc powyższą decyzję odwołaniem P. T. naprowadził, iż domaga się wypłaty odsetek za opóźnioną wypłatę świadczenia tj. renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od 1 września 2010 r. do 28 lutego 2013 r. Zaskarżonej decyzji zarzucił naruszenie art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 85 ust. 1 ustawy systemowej przez ich błędne zastosowanie. Zarzucił również dowolną ocenę materiału dowodowego przez organ rentowy, a to przez stwierdzenie, że po wydaniu wyroku z 5 listopada 2012 r. koniecznym w sprawie było przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego, które zostało zakończone 29 stycznia 2013 r. w związku z czym decyzja z 31 stycznia 2013 r. była wydana w terminie. W uzasadnieniu wnioskodawca naprowadził, iż wskazaną decyzją organ rentowy ustalił na jego rzecz prawo do renty na okres od 1 września 2010 r. do 31 maja 2013 r., a dalej, że wypłata świadczenia za okres do 28 lutego 2013 r. obejmowała jedynie wyrównanie świadczenia rentowego. W związku z wezwaniem organu rentowego do wypłaty odsetek ZUS wydał zaskarżoną decyzję. W konkluzji wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji przez nakazanie pozwanemu Zakładowi wypłatę odsetek w ustawowej wysokości za opóźnioną wypłatę świadczenia, ewentualnie jej uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko prezentowane w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z 11 marca 2014 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy ustalił, iż decyzją z 6 października 2011 r. organ rentowy odmówił P. T. prawa do renty na dalszy okres, a to od 1 sierpnia 2012 r. Wnioskodawca zaskarżył powyższą decyzję odwołaniem do Sądu Okręgowego w Rzeszowie. W postępowaniu toczącym się na skutek tego odwołania Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu ortopedii i neurologii – medycyny pracy. W ocenie powołanych biegłych wnioskodawca uznany został za zdolnego do pracy. W związku z przedłożonymi przez wnioskodawcę 1 czerwca 2012 r. wynikami badań z 15 listopada 2010 r., które na etapie postępowania administracyjnego nie były znane organowi rentowemu, Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z opinii biegłego specjalisty z zakresu neurochirurgii. W wydanej opinii, uwzględniając wyniki badań wnioskodawcy, wskazany biegły uznał, iż jest on częściowo niezdolny do pracy po 31 sierpnia 2010 r. na okres do 31 maja 2013 r. Uznając stanowisko biegłego wyrażone w tej opinii za wiarygodne, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję z 6 października 2011 r. i nakazał organowi rentowemu dalszą wypłatę renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 1 września 2010 r. do 31 maja 2013 r. Orzeczenie to nie zawierało rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w wypłacie świadczenia rentowego. Wyrok ten został doręczony pozwanemu organowi 21 grudnia 2012 r. i uprawomocnił się 13 stycznia 2013 r. W postępowaniu wyjaśniającym organ rentowy zwrócił się do Powiatowego Urzędu Pracy oraz do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej o udzielenie informacji dotyczących wysokości wypłaconych wnioskodawcy zasiłków począwszy od 1 września 2010 r. Ostatnią żadaną informację pozwany Zakład pozyskał 29 stycznia 2013 r., a 31 stycznia 2013 r., w wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego z 5 listopada 2012 r. wydał decyzję wyrównującą na rzecz wnioskodawcy rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Wnioskami

z 6 maja 2013 r., 12 czerwca 2013 r. i 16 września 2013 r. wnioskodawca zażądał od organu rentowego wypłaty odsetek w związku z opóźnioną wypłatą świadczenia rentowego. W ich rozpoznaniu decyzją z 30 września 2013 r. ZUS Oddział w J. odmówił wnioskodawcy prawa do odsetek.

W ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazując na brzmienie art. 85 ust. 1 ustawy systemowej, jak i art. 118 ust. 1 ustawy emerytalno - rentowej uznał, że brak jest podstaw do przyjęcia, iż w sprawie zaistniał błąd organu rentowego popełniony na szkodę wnioskodawcy, skutkiem którego byłoby nieustalenie prawa do świadczenia lub niewypłacenia tego świadczenia w rozumieniu powołanego wyżej przepisu. Zaznaczył, że orzeczenie komisji lekarskiej z 13 września 2011 r. zostało wydane w oparciu o materiał dowodowy, który nie obejmował wyników badań z 15 listopada 2010 r. stąd organ rentowy nie mógł ustalić ostatecznej w sprawie okoliczności dotyczącej niezdolności wnioskodawcy do pracy, bowiem nie dysponował odpowiednim materiałem dowodowym.

W podstawie prawnej wydanego orzeczenia Sąd wskazał art. 477¹⁴§1 kpc.

Skarżąc powyższy wyrok apelacją wnioskodawca reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika zarzucił naruszenie art. 118 ust. 1 i 1a ustawy

z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS przez błędne przyjęcie, że wydanie przez organ rentowy wadliwej decyzji z 6 listopada 2011 r. nie było następstwem okoliczności za które organ rentowy nie ponosiłby odpowiedzialności. Zarzucił również naruszenie art. 85 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez jego niezastosowanie w sprawie. Nadto zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na bezpodstawnym przyjęciu, że w dacie wydania niekorzystnej dla wnioskodawcy decyzji pozwany organ dysponował materiałem dowodowym który nie pozwalał na uznanie, że jest on w dalszym ciągu niezdolny do pracy. W uzasadnieniu skarżący naprowadził, iż wyniki przeprowadzonego 15 listopada 2010 r. badania były zbieżne w wynikami przeprowadzonego badania z 2002 r, wobec czego rozpoznane uprzednio schorzenia stanowiły wystarczającą podstawę do zdiagnozowania u niego schorzeń kręgosłupa. Z powyższego apelujący wywiódł, że wydając decyzję odmawiającą przyznania na jego rzecz prawa do renty organ rentowy dysponował pełnym materiałem dowodowym pozwalającym na ustalenie jego niezdolności do pracy, akcentując, iż orzeczeniem z 22 lipca 2011 r. lekarz orzecznik ZUS uznał wnioskodawcę za częściowo niezdolnego do pracy.

W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez przyznanie wnioskodawcy prawa do ustawowych odsetek od nieterminowo wypłaconych świadczeń rentowych za okres od 1 września 2011 r. do 28 lutego 2013 r. naliczonych od daty ich wymagalności do dnia zapłaty, a dalej zasądzenie od organu rentowego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie apelacyjnej, precyzując żądanie apelacji, pełnomocnik wskazując na omyłkę pisarską, wniósł o zasądzenie odsetek od 1 września 2010 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ustalił i zważył co następuje :

Apelacja wnioskodawcy jest co do zasady uzasadniona i skutkuje wydanie orzeczenia reformatorijnego.

Istotą niniejszej sprawy było rozstrzygnięcie, czy organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatecznej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji, a to w odniesieniu do wnioskodawcy P. T. decyzji ustalającej po 31 sierpnia 2010 r. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Od pozytywnego przesądzenia tej kwestii uzależniona jest bowiem kwestia obowiązku wypłaty przez organ rentowy na rzecz wnioskodawcy ustawowych odsetek od kwoty świadczenia rentowego, o których mowa w art. 85 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Na wstępie niniejszych rozważań przesądzić należy, że okoliczność, iż orzeczenie organu odwoławczego, w wykonaniu którego wydana została przez organ rentowy zgodna z prawem decyzja, nie zawierało rozstrzygnięcia o

odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o której mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia. Nadmienić należy, że kwestia ta była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w uchwale z 24 marca 2011 r. I UZP 2/11, opowiedział się za takim właśnie stanowiskiem, powszechnie zaakceptowanym w orzecznictwie sądów powszechnych. Stąd też okoliczność, że wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z 5 listopada 2012 r. sygn. akt IV U 1652/11 przyznający wnioskodawcy prawo do renty, nie zawierał rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego nie pozbawia wnioskodawcy możliwości żądania odsetek, przy czym jego zasadność oceniona być musi przez pryzmat przesłanek zawartych w art. 85 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy systemowej.

Przypomnieć należy, że wskazana norma stanowi, że jeżeli organ rentowy,

w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania

i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych,

nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego, przy zastrzeżeniu, że nie dotyczy to przypadku,

gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Zauważyć przyjdzie, że błędy organu rentowego rodzące jego odpowiedzialność w postaci zapłaty odsetek można zakwalifikować jako błędy w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędy w ustaleniach faktycznych, będące skutkiem naruszenia przepisów proceduralnych.

W przedmiotowej sprawie roszczenie wnioskodawcy oparte jest na twierdzeniach dotyczących popełnionego przez pozwany organ błędu w ustaleniach faktycznych, skutkującego odmową ustalenia na jego rzecz w przypisanym terminie prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W ocenie wnioskodawcy, pozwany organ wydając pierwszorazowo decyzję odmawiającą mu prawa do renty po 31 sierpnia 2010 r. dysponował materiałem dowodowym, który pozwalał na uznanie, że jest on w dalszym ciągu niezdolny do pracy. W tym zakresie odwołujący naprowadził, że wyniki przeprowadzonego 15 listopada 2010 r. badania, które uwzględnił opiniujący w sprawie prowadzonej pod sygn. IV U 1652/11 biegły sądowy z zakresu neurochirurgii, stanowiły jedynie potwierdzenie informacji wynikających z wcześniejszej dokumentacji medycznej znanej organowi zarówno w dacie 13 września 2010 r. jak

i 6 października 2011 r. Oceniając wskazane okoliczności, pod kątem przypisania organowi rentowemu błędu skutkującego powstaniem obowiązku zapłaty odsetek, wyjaśnić należy, że dla ustalenia, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie spowodowane błędem w ustaleniach faktycznych, konieczne jest wykazanie, że w przepisany terminie organ ten nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia, a to przy uwzględnieniu okoliczności, czy pozwany Zakład w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji.

W tym kontekście przypomnieć należy, że zgodnie z treścią §3 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz.U. 2004, Nr. 273, poz. 2711), oddział ZUS w wyznaczonym terminie kieruje osobę w stosunku do której ma być wydane orzeczenie na badania przeprowadzone przez lekarza orzecznika, lekarza konsultanta, psychologa, na badania dodatkowe lub obserwację szpitalną. Z analizy dokumentacji rentowej wnioskodawcy, wynika iż ostatnia korzystna dla niego decyzja przypadająca przed 31 sierpnia 2010r. wydana została 21 sierpnia 2008 r. (k. 77). Podstawę jej wydania stanowiło orzeczenie lekarza orzecznika z 6 sierpnia 2008 r. (k. 123) wydane na podstawie dokumentacji z przebiegu leczenia ambulatoryjnego wnioskodawcy i wystawionego przez neurologa orzeczenia o stanie jego zdrowia z 3 czerwca 2008 r. (k. 37). Zwrócić należy uwagę iż z treści tego zaświadczenia wynikało, że przy braku dalszej poprawy w stanie zdrowia wnioskodawcy jest on kwalifikowany do zabiegu operacyjnego. Zaświadczenie wystawione przez tego samego lekarza prowadzącego, zawierające podobny zapis, wnioskodawca przedłożył również ubiegając się o prawo do renty w lipcu 2010 r. (k. 46). Wówczas spotkał się

jednak z negatywnym orzeczeniem lekarza orzecznika z 25 sierpnia 2010 r., jak i komisji lekarskiej z 5 października 2010 r. Zauważyć przyjdzie że wydane orzeczenie, co prawda poprzedzone zostało pozyskaną w trybie wskazanego wyżej § 3 rozporządzenia opinią specjalistyczną lekarza konsultanta z zakresu ortopedii – traumatologii, ale w świetle zapisu zawartego w powoływanym zaświadczeniu o stanie zdrowia, konieczna do prawidłowej oceny spornej okoliczności była opinia specjalisty z zakresu neurochirurgii nie zaś ortopedii. Już ta okoliczność skutkuje uznaniem, że pozwany Zakład na tym etapie postępowania nie wyjaśnił wszystkich okoliczności niezbędnych do wydania prawidłowej decyzji. Fakt iż na etapie ówczesnie prowadzonego postępowania administracyjnego wyznaczone przez organ rentowy gremia lekarskie nie dysponowały wynikami wykonanego później badania z 15 listopada 2010 r., nie stoi na przeszkodzie stwierdzeniu błędu w działaniu organu rentowego, a to z uwagi na wskazane wyżej zaniechanie. Mając na uwadze powyższe przyjąć należało, że ewentualne wątpliwości w odniesieniu do stanu zdrowia wnioskodawcy zaistniałe w roku 2010 pozwany organ rentowy mógł wyjaśnić przeprowadzając opinię właściwego lekarza konsultanta. Skutkiem zaniechania tej czynności musi być zaś stwierdzenie, że nie poczynił on w sprawie wszystkich możliwych ustaleń faktycznych, a co za tym idzie, nie wyjaśnił wszystkich okoliczności koniecznych do wydania prawidłowej decyzji. W tym miejscu należy również zwrócić uwagę na treść decyzji z 6 października 2011 r. odmawiającej przyznania wnioskodawcy prawa do renty od 1 sierpnia 2011 r., w sytuacji, gdy decyzja ta została wydana w wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z 7 kwietnia 2011 r. sygn. akt IV U 1928/10, a postępowanie administracyjne dotyczyło uprawnienia do renty od 1 września 2010 r. W tej zaś sytuacji uznać należało, że opóźnienie w przyznaniu świadczenia na rzecz wnioskodawcy jest następstwem okoliczności, za które Zakład ponosi odpowiedzialność. Tym samym stosownie do treści art. 85 ustawy systemowej jest on zobowiązany do wypłaty na rzecz wnioskodawcy odsetek ustawowych. Wskazać przyjdzie, że zgodnie § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustalaniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 1999, nr 12, poz. 104) przewidziane w przepisie art. 85 ustawy odsetki nalicza się od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek. Mając na względzie zapis tej normy, jak również okoliczności dotyczące oceny stanu zdrowia wnioskodawcy (orzeczenie komisji lekarskiej Zakładu z 5 października 2010 r.) oraz treść art. 118 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zgodnie z którym organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy co do zasady w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, przyjąć należało, że roszczenie odsetkowe wnioskodawcy jest uzasadnione od 6 listopada 2010 r. Od daty orzeczenia komisji lekarskiej należało zatem liczyć trzydziestodniowy termin do wydania przez organ rentowy prawidłowej decyzji. Wyżej wskazana data jest bowiem datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, gdyż dopiero w tej dacie została wyczerpana dwustopniowa struktura orzecznictwa – lekarska w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. W orzecznictwie przyjmuje się, iż wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia – tak jak to miało miejsce w okolicznościach niniejszej sprawy, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r. I UK 159/04, z 27 września 2002 r., II UK 214/02). Tutejszy Sąd w pełni akceptuje poglądy prezentowane w powołanym orzecznictwie. Konsekwencją powyższego - w odniesieniu do stanu faktycznego sprawy, jest więc stwierdzenie, iż w dacie upływu owych 30 dni liczonych od daty przywoływanego orzeczenia komisji lekarskiej ZUS z 5 października 2010 r. organ rentowy popełnił błąd przyjmując, iż wnioskodawca nie spełnił merytorycznych przesłanek do przyznaniażądanego świadczenia, a dalej, iż z tego tytułu P. T. przysługują odsetki w ustawowej wysokości naliczane od kwoty przyznanego świadczenia, poczynając od dnia następnego po upływie terminu do ustalenia prawa do tegoż świadczenia, a więc od 6 listopada 2010 r. do dnia zapłaty - stosownie do treści § 2 ust.2 powołanego wyżej rozporządzenia. Już tylko na marginesie rozpoznawanej sprawy przyjdzie zauważyć, iż wpływ prawomocnego wyroku do organu rentowego, jako dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji i zachowanie terminu określonego w art. 118 ust.1 stanowi przesłankę do odmowy wypłaty odsetek tylko w sytuacji, gdy uwzględnienie żądania było rezultatem zabiegów ocennych w postępowaniu sądowym, których nie można utożsamiać z zawinionym działaniem organu rentowego skutkującego odpowiedzialnością z tytułu odsetek (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 2004 r. sygn. akt III UA 1/04 oraz z 7 października 2004 r. sygn. akt II UK 485/03). Przywołane

powyżej fakty potwierdzają zaś, iż już w dacie orzekania przez komisję lekarską ZUS 5 października 2010r. powinny zostać wyjaśnione wszystkie okoliczności niezbędne do wydania poprawnej merytorycznej decyzji o przyznaniu wnioskodawcy prawa do spornego świadczenia.

Orzeczenie zawarte w pkt. I wyroku znajduje oparcie w treści powołanych wyżej przepisów oraz art. 386 § 1 kpc. Apelacja wnioskodawcy, co do zapłaty odsetek za okres od 1 września 2010 r. do 5 listopada 2010 r., jako nieuzasadniona została oddalona, po myśli art. 385 kpc, o czym tutejszy Sąd orzekł w pkt. II wyroku.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 kpc, art. 9 i art. 108 oraz §12 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.